

ГАЛУЗЕВЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

УДК 005.6 : 658.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5941/2025.4.1/01>**Павленко В.Я.**

Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України

СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Перехід до ринкової економіки і комерційної діяльності в сфері виробництва призвели до різкого збільшення кількості самостійних виробництв, ослабленню державного контролю за якістю та безпекою виробів, і, як наслідок, до збільшення ризиків виготовлення та продажу неякісної продукції. На сьогоднішній день, в умовах ринкових відносин, коли усім підприємствам і організаціям надано право самостійного виходу на зовнішній ринок, вони стикаються з проблемою оцінки якості і надійності своєї продукції. Міжнародний досвід свідчить про те, що необхідним інструментом, який би гарантував відповідність продукції вимогам нормативно-технічної документації (НТД) є сертифікація.

Існує багато традиційних методів і засобів забезпечення якості і безпеки продукції, але саме сертифікація є ключовим фактором забезпечення довіри при взаємному постачанні продукції а також рішенні таких глобальних соціальних задач як гарантія безпеки виготовленої продукції, охорона здоров'я і майна громадян, захист оточуючого середовища.

Сертифікація здійснюється з ціллю: допомоги споживачам в компетентному виборі продукції; захисту споживачів від недоброякісної продукції; контролю безпеки продукції для оточуючого середовища, життя, здоров'я і майна; підтвердження показників якості продукції, заявлених виробником.

В статті розглянуто основні положення сертифікації та визначено її вплив на якість продукції. Розтлумачено послідовність процедур в ході отримання сертифікату на продукцію. Окреслено особливості сертифікації в Україні та проаналізовано моделі впливу третьої сторони.

Ключові слова: сертифікація, стандартизація, управління якістю, технічний регламент, випробування, експертиза, третя сторона.

Постановка проблеми. В умовах насиченого товарами ринку продукції споживачу недостатньо заяв виробника і продавців про відповідність якості продукції вимогам стандартів. Йому необхідно гарантування незалежною (третьою) стороною підтвердження відповідності продукції необхідному рівню якості. Таке підтвердження може бути надано шляхом впровадження спеціальної процедури – сертифікації. Насамперед це стосується комерційної діяльності, яка існує в умовах жорсткої конкуренції і успішність її залежить від конкурентоздатності виробів. Особливого значення сертифікація набуває в міжнародній торгівлі, так як при наявності сертифікатів, особливо міжнародних, іноземний замовник отримує гарантію належної якості продукції, яка відповідає міжнародному рівню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізмами функціонування національної системи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів і послуг в Україні неухильно займаються вітчизняні вчені М. Шаповал, В. Павлов, О. Мишко, І. Опьонова, Н. Павліха, Н. Мережко [3, 4, 6].

Ю. Чалюк досліджує найкращі світові практики у розбудові цифрової економіки, їхній вплив на трансформацію ринку праці та формування професійних навичок майбутнього [5]. Варто звернути увагу на дослідження А. Бояра щодо сертифікації продукції в промисловості [7].

Сучасні дослідження підтверджують важливість ефективного використання сертифікації, стандартизації та управління якістю. Водночас є потреба подальшого вдосконалення існуючих напрацювань.

Постановка завдання. Перш ніж продукція потрапить у продаж, вона повинна пройти безліч перевірок, тим самим підтвердивши свою придатність до використання. Однією із форм подібних перевірок є «сертифікація» про яку піде мова у даній статті. Сертифікат якості (сертифікат відповідності) може бути як добровільним так і обов'язковим документом, і видається незалежним органом з сертифікації після проведення оцінки відповідності продукції визначеним вимогам. Слід звернути увагу, що після введення в Україні Закону «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» обов'язкова сертифікація була скасована, проте на заміну їй почала діяти обов'язкова відповідність Технічним регламентам.

Метою статті є визначення ролі сертифікації і стандартизації в управлінні якістю продукції. Проведення аналогії між обов'язковою сертифікацією та відповідністю технічним регламентам а також визначення важливості третьої сторони в системі сертифікації України.

Виклад основного матеріалу Введення вітчизняних комерційних підприємств в систему ринкової економіки України змінило сферу під впливом якої знаходиться система управління якістю організацій будь-яких форм власності. В Україні діє «Закон про захист прав споживачів» [1] – саме цей документ є базою сертифікації, її основою. Завдяки цьому правовому акту встановлені зобов'язання виробника перед споживачем, які передбачають створення умов для діяльності підприємств на товарному ринку України, для участі в міжнародному співробітництві і міжнародній торгівлі. Клієнт стає більш вимогливим і, як результат, менеджери організацій в більшій чи меншій мірі інтенсивності починають підлаштовуватись під нові умови, підшукуючи методами спроб і помилок вихід із ситуації, що склалася. Був знайдений єдиний вихід – зміна філософії ведення бізнесу; змінення організаційної культури; впровадження тотальної системи управління якістю продукції; регулювання процесів стандартизації і сертифікації рядом законодавчих актів, які стосуються даної сфери діяльності підприємства. Для розуміння ознайомимося з основними визначеннями в системі управління якістю продукції.

Стандартизація – це процес формування стандартів, механізм забезпечення відносин між різними зацікавленими сторонами, який дозволяє їм розробляти єдині вимоги за допомогою єдиної мови спілкування – іншими словами – це інструмент управління якістю на державному та міжна-

родному рівнях [12; 14]. *Метою стандартизації* є – забезпечення раціонального використання природних ресурсів; визначення відповідності об'єктів вимогам стандартизації та їх функціональному призначенню; інформування споживачів про якість продукції, процесів та послуг; підтримка розвитку і міжнародної конкурентоспроможності продукції та торгівлі товарами. *Об'єктами стандартизації* є продукція, послуги і процеси [12; 13].

З 1993 року в Україні почала формуватися система стандартизації та сертифікації. Був прийнятий Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» і у 1994 році був розроблений та затверджений ДСТУ 2462-94¹, який визначав основні поняття у сфері сертифікації. На той час діяла система обов'язкової сертифікації продукції, яка була відома як УкрСЕПРО². Однак ця система поступово змінювалася на систему технічних регламентів (цей перехід відбувався впродовж кількох років). Загалом, з 1 січня 2018 року державна система обов'язкової сертифікації в Україні припинила своє існування, а на зміну їй прийшла система технічних регламентів, яка ґрунтується на європейській практиці. Усі ці зміни були викликані відкриттям внутрішнього ринку для торговельного приватного бізнесу і насиченням України продукцією із країн ближнього та дальнього зарубіжжя. Якщо в державних закупках продукції обов'язкову участь приймали експерти-товарознавці, які із зразків, представлених різними фірмами-виробниками, вибирали якісний товар (не обов'язково самий кращий, але вартий своєї ціни), то мета приватного підприємця – «купити дешевше, продати дорожче» – не завжди збігалася з вимогами до якості і безпеки продукції. Тому держава для захисту внутрішнього ринку від небезпечної для споживача продукції прийняла низку законів, стандартів та інших нормативних документів, а саме: Закон України «Про захист прав споживачів» (1991 р.) [9]; Закон України «Про підтвердження відповідності» (започаткований у 2004 р.) [16]; Закон України «Про стандартизацію» [8]; Державні стандарти та інші нормативні документи, які встановлювали вимоги до продукції та процесів. Але усі ці законодавчі акти були фрагментованими та

¹ ДСТУ 2462-94 «Сертифікація. Основні поняття. Терміни та визначення» втратив чинність. Наразі діє ДСТУ EN 45020:2017 «Загальні терміни та визначення, що стосуються стандартизації та суміжних видів діяльності», який є перекладом європейського стандарту EN 45020:2006.

² Державна система сертифікації – українська національна система сертифікації, роботи в якій визначали 149 органів з сертифікації продукції (робіт, послуг) та 811 випробувальних лабораторій (центрів). Діяла з 1996 року, втратила чинності 10.02.2016 року.

часто суперечили один одному. Тому у 2015 році був прийнятий Закон України № 124-VIII «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» який мав на меті уніфікувати та систематизувати законодавство у сфері технічного регулювання та оцінки відповідності, адаптувати його до європейських норм і стандартів, а також забезпечити ефективну систему захисту прав споживачів і безпеки продукції. Цей закон визначає правові та організаційні засади розробки, прийняття та застосування технічних регламентів, а також процедур оцінки відповідності, що включає сертифікацію [10].

Розвиток сертифікації в загальному економічному просторі різних держав має на увазі взаємне визнання результатів сертифікації продукції, яке засноване на гармонізації законодавчої бази, використанні єдиних стандартів і взаємно визнаних механізмів встановлення відповідності.

Сертифікація – це документальне підтвердження відповідності продукції певним вимогам, конкретним стандартам або технічним умовам, іншими словами – це процес, в ході якого заявник підтверджує, що його продукція відповідає вимогам безпечного і якісного використання. *Сертифікація продукції* – це необхідний комплекс заходів, які проводяться з метою підтвердження відповідності за допомогою сертифіката (документа), згідно якому продукція відповідає стандартам або іншій НТД [15]. Сертифікація виникла у зв'язку з необхідністю захисту внутрішнього ринку від продукції непридатної до використання. Питання безпеки, захисту здоров'я і оточуючого середовища змушують законодавчу владу – з однієї сторони, встановлювати відповідальність постачальника (виробника, продавця, тощо) за введення в обіг недоброякісної продукції; з другої сторони – встановлювати обов'язкові до виконання вимоги, що стосуються характеристик продукції, яка вводиться в обіг. Таким чином встановлюється обмеження на введення в обіг продукції, яка в цілому або по якимось окремим параметрам потрапляє під дію законодавчих актів (при цьому говорять, що продукція потрапляє в законодавчо регульовану область). Якщо ж характеристики продукції в цілому або частково не підпадають під дію національних законів, то така продукція може вільно реалізовуватись в межах відповідного ринку (при цьому говорять, що продукція потрапляє в законодавчо не регульовану область).

Застосування сертифікації продукції українськими підприємствами в умовах ринкових відносин надає наступні переваги: забезпечує довіру

внутрішніх і зарубіжних споживачів до якості продукції; полегшує і спрощує вибір продукції, необхідної споживачам; забезпечує споживачам отримання об'єктивної інформації щодо якості продукції; сприяє стабільному успіху і захисту в конкуренції з виробниками несертифікованої продукції; зменшує імпорт в країну продукції, аналогічної вітчизняній; запобігає надходженню в країну імпоротної продукції, яка не відповідає встановленому рівню якості; стимулює покращення якості НТД шляхом встановлення в ній більш прогресивних вимог.

Вся сертифікаційна діяльність здійснюється у відповідній системі, що володіє власними правилами і керівними документами. Систему сертифікації продукції можна класифікувати за різними класифікаційними ознаками, які представлені на рисунку 1.

Національна сертифікація – це процес підтвердження відповідності вимогам, встановленим національним законодавством та стандартами конкретної країни. В Україні, наприклад, це може бути підтвердження відповідності продукції вимогам технічних регламентів та стандартів, що діють на території України. В якості національного органу із сертифікації в Україні є Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»), який виконує функції національного органу стандартизації, а також координує діяльність у сфері сертифікації.

Регіональна система сертифікації продукції створюється в межах певного географічного або економічного регіону, де діють спільні стандарти та вимоги. Наприклад, в Європейському Союзі діє регіональна система сертифікації, яка охоплює країни-члени ЄС. В рамках Європейської економічної комісії ООН на регіональному рівні функціонує приблизно 100 систем и угод із сертифікації.

Міжнародна сертифікація – це система сертифікації продукції створена на рівні ряду країн із будь-яких регіонів світу урядовою міжнародною організацією. Комітет ISO із сертифікації розробив рекомендації з організаційними принципами сертифікації продукції, на основі яких повинні діяти національні системи сертифікації. Якщо вони відповідають вимогам ISO, то видані ними сертифікати визнаються іншими країнами – членами ISO. В противному випадку продукція піддається додатковим сертифікаційним випробуванням за рахунок постачальника.

Рис. 1

Як уже говорилося, з 2018 року в Україні скасовано обов'язкову сертифікацію, але натомість діє обов'язкове підтвердження відповідності продукції *технічним регламентам*. Це означає, що певні види продукції (наприклад, електрообладнання, засоби індивідуального захисту, тощо), та певні вимоги, які стосуються безпеки, якості, енергоефективності, екологічних вимог та інших характеристик продукції, потребують підтвердження відповідності вимогам технічних регламентів затверджених державою і регулюються Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [10]. Це підтвердження може включати сертифікацію, але може також бути у формі декларації відповідності або інших форм, передбачених технічними регламентами.

Технічний регламент – це нормативно-правовий акт, який містить обов'язкові вимоги до продукції, процесів або послуг, а також процедури оцінки відповідності. Затверджуються вони постановами Кабінету Міністрів України або наказами відповідних міністерств. Їм підлягає широкий перелік продукції яка визначена конкретними технічними регламентами (перелік її (продукції) можна знайти на сайті Міністерства економіки України у розділі «Технічне регулювання»). Там же можна знайти інформацію про органи з оцінки відповідності, які видають необхідні документи. В Україні існує понад 70 технічних регламентів, які затверджені Кабінетом Міністрів, та близько 11, які затверджені наказами міністерств.

Інформація щодо відповідності технічним регламентам на продукцію міститься в декла-

рації про відповідність та сертифікаті відповідності, які видаються для підтвердження того, що продукція відповідає встановленим вимогам конкретного стандарту чи іншого нормативного документу, визначеного чинним законодавством. Також, у деяких випадках, відповідність може підтверджуватись іншими документами, такими як звіти, висновки, свідоцтва, або такі, що підтверджують виконання заданих вимог. Виробник несе відповідальність за відповідність продукції технічним регламентам, і саме він повинен забезпечити наявність необхідних документів, що підтверджують цю відповідність. Тобто без наявності необхідних документів виробник не має права не тільки реалізовувати, а й виготовляти продукцію. Технічні регламенти, в свою чергу, визначають, які саме документи потрібні для конкретного виду продукції.

Процес забезпечення відповідності технічним регламентам складається з чотирьох етапів:

1 етап – *визначення відповідних технічних регламентів*. Виробник повинен визначити, яким технічним регламентам підлягає його продукція.

2 етап – *проведення оцінки відповідності*. Виробник або уповноважений представник повинен виконати процедури оцінки відповідності, які можуть включати випробування, сертифікацію або інспектування.

3 етап – *складання декларації про відповідність*. Після успішного проходження оцінки відповідності, виробник складає декларацію про відповідність, яка підтверджує відповідність продукції вимогам технічних регламентів.

Послідовність процедур сертифікації продукції

№пп	Зміст процедури	Виконавець
1.	Подання заявки на сертифікацію	З
2.	Прийняття рішення щодо заявки, в т.ч. вибір схеми	ОС
3.	Відбір, ідентифікація зразків і їх випробування	ОС; ВЛ або ВЦ
4.	Оцінка виробництва (якщо це передбачено схемою сертифікації)	ОС
5.	Аналіз отриманих результатів і прийняття рішення щодо видачі сертифіката відповідності	ОС
6.	Видача сертифіката і ліцензії на застосування знака відповідності	ОС
7.	Здійснення інспекційного контролю за сертифікованою продукцією	ОС
8.	Коригувальні заходи при порушенні відповідності встановленим вимогам і неправильне застосування знака відповідності	З
9.	Інформація щодо результатів сертифікації	ОС

З – заявник; ОС – орган із сертифікації; ВЛ – випробувальна лабораторія; ВЦ – випробувальний центр

4 етап – *нанесення знаку відповідності*. Зазвичай, після складання декларації про відповідність, на продукцію наноситься відповідний знак.

Для успішного проведення процесу сертифікації насамперед необхідно встановити послідовність процедур, тим самим виключивши можливі недоліки та упущення в роботі. Послідовність процедур представлена в таблиці 1.

Згідно класичній схемі, випробування зразків продукції здійснюють випробувальні лабораторії. Результати випробувань, оформлені у вигляді протоколу, передаються тим чи іншим способом в органи із сертифікації. При цьому випробувальна лабораторія не має права ні тлумачити, ні розголошувати отримані дані. Орган із сертифікації порівнює результати випробування з вимогами законодавства (якщо продукція потрапляє в регульовану законодавством область) або з іншими представленими характеристиками, нормативами, документами, тощо. В разі, якщо продукція відповідає вказаним встановленим вимогам, орган із сертифікації надає постачальнику сертифікат відповідності.

В залежності від вибраної схеми, взаємовідносини суб'єктів сертифікації можуть не закінчитися на етапі видачі сертифіката. Міжнародною організацією стандартизації ISO розроблено вісім схем (моделей) сертифікації третьою стороною.

1. *Випробування зразків продукції*. В першій моделі передбачається випробування зразка промислової продукції підприємства-виробника в незалежній випробувальній лабораторії або випробувальному центрі.

2. *Випробування зразків продукції із забезпеченням наступного періодичного контролю* (мається на увазі подальший контроль заводських зразків закуплених на відкритому ринку). В другій моделі передбачається довгостроковий

контроль за якістю. Це забезпечує проведення вибіркового випробування продукції в процесі реалізації.

3. *Випробування зразків продукції з подальшим контролем на основі нагляду за заводською продукцією*. Ця схема застосовується при наявності прямого зв'язку виробника і споживача без послуг посередницьких організацій (іншими словами періодичні випробування зразків в процесі реалізації замінені контролем їх у виробництві).

4. *Випробування зразків продукції з подальшим контролем на основі нагляду за зразками придбаними на відкритому ринку і отриманими від виробника*. Ця схема об'єднує методики другої і третьої моделей і передбачає контроль зразків продукції і в процесі виробництва і в процесі реалізації. Спеціалісти в області контролю вважають її найбільш універсальною.

5. *Випробування зразків продукції і оцінка заводського управління якістю з подальшим контролем на основі нагляду і випробуванням зразків, отриманих від виробника і придбаних на відкритому ринку*. Ця модель передбачає створення на підприємстві виробника системи якості, в якій якість контролюється на всіх етапах розробки виробництва продукції, дотримується суворя технологічна дисципліна, вхідний і операційний контроль, що знижує вірогідність браку. Цю модель спеціалісти вважають найбільш жорсткою.

6. *Оцінка тільки заводського управління*. Шоста модель розвиває і доповнює п'яту, забезпечуючи високу ефективність системи якості підприємства, і виключає необхідність випробувань в незалежних лабораторіях і центрах.

7. *Перевірка партій виробів*. Сьома модель орієнтована на проведенні всеосяжних випробувань в незалежних лабораторіях. Перевіряються усі експлуатаційні параметри із урахуванням

безпеки, ергономічності, екологічного впливу та інших показників, контроль є вибіркоким.

8. *100%-вий контроль*. Ознайомившись з усіма схемами можна зробити висновок, що орган із сертифікації може самостійно, або доручивши іншій організації здійснювати поточний нагляд за виробництвом постачальника і характеристиками продукції і в разі отримання негативних результатів анулювати виданий раніше сертифікат відповідності.

Крім обов'язкового підтвердження відповідності технічним регламентам, існує також добровільна сертифікація. *Добровільна сертифікація продукції в Україні* – це процес, коли виробник, імпортер або постачальник на добровільних засадах підтверджує відповідність своєї продукції встановленим вимогам, підвищуючи її конкурентоспроможність та довіру споживачів. Вона проводиться для продукції, що не підлягає відповідності технічним регламентам, або як додатковий інструмент до обов'язкових вимог щодо підтвердження якості продукції та залучення клієнтів.

Важливим інструментом підвищення якості є *самостійна сертифікація*. Це вид добровільної сертифікації при якому компанія або виробник підтверджує відповідність своєї продукції певним стандартам, технічним умовам або вимогам зазначеним в іншій НТД, не маючи обов'язку це робити згідно з законодавством. Це робиться за власною ініціативою, щоб підвищити довіру споживачів, отримати конкурентну перевагу або виконати вимоги певних контрактів чи замовлень.

Згідно визначенню, наданому в міжнародних документах ISO/IEC 17000:2020, ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2019 – *сертифікація відповідності* – це процес, за допомогою якого незалежний орган (третя сторона) підтверджує, що продукція, послуги, процеси, системи або персонал

відповідають встановленим вимогам, описаним у стандартах, технічних регламентах або інших нормативних документах [11; 15]. Як правило, в НТД повинні бути обговорені властивості продукції, які вважаються суттєвими для споживача та вказані методи необхідні для підтвердження цих властивостей. Суть роботи органів із сертифікації полягає в тому, щоб перевірити, чи відповідає об'єкт сертифікації заданим критеріям і у разі позитивного результату, видати сертифікат відповідності.

Система сертифікації продукції *третьою стороною* створюється сторонньою організацією, яка перевіряє, оцінює та підтверджує відповідність виготовленої продукції НТД. Це може бути аудиторська перевірка у виробника, випробування у незалежній лабораторії чи випробувальному центрі, тощо. При отриманні в процесі сертифікації позитивного результату видається документ «сертифікат відповідності», який підтверджує, що продукція, система якості, система управління якістю, система управління довкіллям, або персонал відповідає встановленим вимогам конкретного стандарту або іншого нормативного документа, визначеного чинним законодавством. Даний документ є своєрідним «пропуском» на ринок в законодавчо регульованій області.

Висновки. Отже сертифікація – важливий фактор забезпечення довіри при взаємному постачанні продукції, та рішенні таких глобальних соціальних задач, як гарантія безпеки використаної продукції, охорони здоров'я і майна населення, захисту оточуючого середовища.

Наявність сертифікатів або декларацій відповідності є важливим для участі в тендерах, конкурсах, а також для підтвердження якості продукції на міжнародному ринку та залучення клієнтів.

Список літератури:

1. «Про захист прав споживачів» Новий Закон України № 3153-IX від 07.07.2023. / Офіційний портал Верховної Ради України URL <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.06.2025).
2. Загальні відомості про сертифікацію в Україні. УКРСЕПРОСЕРВИС URL: http://ucps.info/certification_summary (дата звернення 08.06.2025).
3. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації : підручник / 2-ге вид. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. – 152 с.
4. Павлов В. І., Мишко О. В., Опьонова І. В., Павліха Н.В. Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів : Навчальний посібник. К. : Кондор, 2004. URL: <https://surli.cc/givuyck> (дата звернення 08.06.2025).
5. Чалюк Ю.О. Цифрова конкурентоспроможність країн. *Київський національний економічний університет*. URL: <https://surli.cc/dnluhy> (дата звернення 12.06.2025).
6. Мережко Н.В. Сертифікація товарів і послуг : підручник. Київ : КНТЕУ, 2002. – 298 с.
7. Boiar A.O., Shmatkovska T.O., Stashchuk O.V. Towards the theory of supranational finance. *Cogent Business and Management*. 2018. Vol.5(1)

8. «Про стандартизацію» Закон України від 05.06.2014 року № 1315-VII / Офіційний портал Верховної Ради України. URL <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.06.2025).
9. «Про захист прав споживачів» Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII / Офіційний портал Верховної Ради України. URL <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.06.2025).
10. «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України URL <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.07.2025).
11. ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2019 Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг.
12. ДСТУ 1.1:2015 Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів.
13. ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 Кодекс ustalених правил стандартизації (ISO/IEC Guide 59:1994, IDT).
14. ДСТУ EN 45020:2022 Стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів (EN 45020:2006, IDT).
15. ISO/IEC 17000:2020 Оцінка відповідності. Словник та загальні принципи.
16. «Про підтвердження відповідності» Закон України від 17.05.2001 № 2406-III. / Офіційний портал Верховної Ради України URL <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.06.2025).

Pavlenko V.Ya. CERTIFICATION AS A TOOL FOR IMPROVING PRODUCT QUALITY

The transition to a market economy and commercial activity in the production sector led to a sharp increase in the number of independent productions, a weakening of state control over the quality and safety of products, and, as a result, an increase in the risks of manufacturing and selling low-quality products. Today, in the conditions of market relations, when all enterprises and organizations are granted the right to independently enter the foreign market, they are faced with the problem of assessing the quality and reliability of their products. International experience shows that certification is a necessary tool to guarantee product compliance with the requirements of regulatory and technical documentation. Thanks to this legal act, the manufacturer's obligations to the consumer are established, which provide for the creation of conditions for the activities of enterprises in the Ukrainian commodity market, for participation in international cooperation and international trade.

There are many traditional methods and means of ensuring product quality and safety, but certification is a key factor in ensuring trust in mutual supply of products, as well as in solving such global social problems as guaranteeing the safety of manufactured products, protecting the health and property of citizens, and protecting the environment. Certification is carried out with the aim of: helping consumers make a competent choice of products; protecting consumers from poor-quality products; monitoring the safety of products for the environment, life, health and property; confirming the quality indicators of products declared by the manufacturer.

The article examines the main provisions of certification and determines its impact on product quality. The sequence of procedures for obtaining a product certificate is explained. The features of certification in Ukraine are outlined and models of third-party influence are analyzed.

Key words: certification, standardization, quality management, technical regulations, testing, expertise, third party.

Дата надходження статті: 25.07.2025

Дата прийняття статті: 02.09.2025

Опубліковано: 27.10.2025